

2014-10-28

Socialdepartementet
Enheten för familj och sociala tjänster
103 33 STOCKHOLM

FSS yttrande över Socialdepartementets betänkande Privat införsel av alkoholdrycker (SOU 2014:58)

Ref: S2014/5406/FST

Vinstintresse och konkurrens, som är bra för konsumenter och samhälle för vanliga varor, är negativa i handel med alkohol i och med att ju mer som konsumeras desto större blir skadorna både för enskilda, närstående och för samhället. Detta i och med att företagen försöker öka sin försäljning och minska de regleringar som begränsar den.

Att Sverige har detaljhandelsmonopol för alkohol är för att hålla borta kommersiella vinstintressen. I den aktuella utredningen pekar man dessutom på att senare tids forskning visar att alkoholmonopol är ett effektivt sätt att förbättra folkhälsan. Utredningen visar även på att det för EU-rätten är det viktigt att kommersiella vinstintressen hålls borta om monopol, till exempel för alkohol eller spel, ska kunna upprätthållas. Det är ett EU-rättsligt krav att upprätthålla monopol som skyddar folkhälsan.

Frågan om privatimport av alkohol ska ses i det sammanhanget. I den så kallade Rosengrendomen som kom 2007 meddelade EU-domstolen att Sveriges förbud mot privatimport måste avskaffas men att detaljhandelsmonopolet inte berördes. Sverige har alltså fortfarande rätt att upprätthålla monopolet. Sverige har dock inte förtydligat sin lagstiftning efter Rosengrendomen vilket för att olika kommersiella aktiviteter har kunnat växa fram. Detta till skillnad från Norge och Finland som förtydligat sin lagstiftning.

FSS bedömer att förbudet att främja privatimport är särskilt viktigt. Om man undantar de utländska säljarna, som utredningen föreslår, innebär det att förbudet inte får någon verkan i praktiken. Då kan svenska företag fortsätta främja privatimport på uppdrag av en säljare etablerad utomlands. Den förre svenske domaren i EU-domstolen, Stig von Bahr, har i ett rätts-utlåtande till Systembolaget också föreslagit ett förbud att främja annans anskaffning av alkoholdrycker, utan något undantag för utländska säljare. Stig von Bahr bedömer att detta är möjligt att införa som förtydligande av den svenska lagen.

Vi kan göra en jämförelse med den svenska lotterilagen som redan innehåller ett främjandeförbud för utländska lotterier. EU-domstolen har i ett mål om det svenska spelmonopolet konstaterat att främjandeförbudet i spellagstiftningen är förenligt med EU-rätten med hänvisning bland annat till att förbudet säkerställer att privata vinstintressen utesluts. FSS anser att det vore naturligt att använda en liknande bestämmelse även när det gäller en utom landet anordnad försäljning av alkohol.

Föreningen Sveriges Socialchefer förordar

- ◆ Att ett förbud att främja privatimport av alkohol införs i alkohollagen
- ◆ Att främjandeförbudet också omfattar utländska säljare på samma sätt som i lotterilagen
- ◆ Att distansförsäljning förbjuds och endast distansköp tillåts, se Stig von Bahrs rättsutlåtande
- ◆ Att lagen tydliggör att det är enbart transport som är tillåten som tjänst i samband med privatimport och att begreppet "annan oberoende mellanhand" tas bort ur lagen
- ◆ Att transportör av alkohol i samband med privatimport får skyldighet att anmäla verksamheten till tillsynsmyndighet, lämpligast till en statlig myndighet.
- ◆ Att leverans endast får ske till privata adresser och under tider då Systembolaget har öppet

Föreningen Sveriges Socialchefer förordar också att marknadsföring av alkohol, inklusive sponsring från alkoholföretag, förbjuds på samma sätt som redan gäller för tobak. Ungdomars alkoholvanor påverkas negativt enligt senare tids forskning. Alkoholdebuten kommer tidigare och att de ungdomar som dricker, dricker mer.

Att alkoholreklam är tillåten har också ett signalvärde om alkohol som en oskadlig vara. Både Frankrike och Norge har upprätthållit alkoholreklamförbud med stöd av EU-rätten då de har ett totalt förbud mot alkoholreklam. Det svenska förbundet mot alkoholreklam borde därför kunna återinföras.

Karl Gudmundsson

Ordförande, Föreningen Sveriges Socialchefer